

Motion B5

Motionärer: SYLF Västernorrland, SYLF Västerbotten, SYLF Dalarna, SYLF Norrbotten samt SYLF Jämtland

Namngiven handledare för alla vikarierande underläkare

Bakgrund

Den genomsnittliga väntetiden mellan läkarexamen och påbörjad allmäntjänstgöring var 2023 drygt 11 månader jämfört med 7 månader 2008 [1]. Även tiden mellan legitimation till specialistbevis har ökat och var 2018 i genomsnitt 8,2 år för kvinnor och 7,6 år för män [2]. En stor del av läkare arbetar innan examen, före AT och före BT/ST som vikarierande underläkare med otrygga anställningar. I region Västernorrland och säkerligen på många andra håll i landet ser vi att handledning inom dessa tjänster inte alltid sker på samma strukturerade sätt som under utbildningstjänsterna AT och BT/ST.

Före legitimation arbetar läkare enligt särskilt förordnande. 2023 uppdaterades dessa föreskrifter och i samband med detta skärptes även kraven på handledning för vikarierande underläkare före legitimation. I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd [3] står nu följande i 2 §:

”Den vårdgivare som har någon i sin verksamhet som tjänstgör med ett särskilt förordnande ska ansvara för att den förordnade ges stöd och vägledning. Stödet och vägledningen ska vara anpassade till den förordnades behov och till tjänstens innehåll. I ansvaret ska ingå att den förordnade har tillgång till 1. en handledare som är legitimerad läkare, och 2. medarbetare som kan ge nödvändiga instruktioner om verksamhetsspecifika tekniker och tillvägagångssätt.”

I stycket efter står under allmänna råd:

”Vårdgivaren bör särskilt beakta om det finns ett behov av att handledaren eller någon annan legitimerad läkare som medverkar i stödet och vägledningen till den förordnade finns tillgänglig på plats. Handledningen bör planeras in i den ordinarie tjänstgöringen för både den förordnade och handledaren.”

Förslag

SYLF Västernorrland anser att vikarierande underläkartjänster i första hand bör undvikas i förmån för strukturerade utbildningstjänster såsom AT och BT/ST. I dagens verklighet finns dock dessa tjänster och man bör därför säkerställa att kvaliteten på handledning är god. Dessutom kan dokumenterad handledning under ett vikariat förkorta vägen till specialist genom att tjänstgöringstiden kan tillgodoräknas till BT-beviset. Som en del i detta bör alla från sin första anställningsdag ha en namngiven, legitimerad kollega som handledare med handledningstid avsatt varje vecka för både handledare och underläkare eller minst en gång per månad.

SYLF Västernorrland, SYLF Västerbotten, SYLF Dalarna, SYLF Norrbotten samt SYLF Jämtland yrkar därför på:

- Att SYLF verkar för att alla vikarierande underläkare från första anställningsdagen ska ha en namngiven handledare. Detta bör inkludera alla underläkare, inklusive de som arbetar före läkarexamen, inför AT eller inför BT/ST.
- Att SYLF verkar för att alla vikarierande underläkare och deras handledare ska ha tid avsatt för handledning.

Referenser:

[1] AT-rapporten 2023. SYLF (2023). Sida 8. <https://slf.se/syfl/app/uploads/2023/09/at-rapporten-2023-del-1-slutversion-liten-1.pdf>

[2] Statistikbaserade flödesbeskrivningar för yrkesgruppen läkare. Nationella vårdkompetensrådet (2021). <https://www.nationellavardkompetensradet.se/globalassets/radets-kunskapsunderlag/2021-2-statistikbaserade-flodesbeskrivningar-for-yrkesgruppen-lakare.pdf>

[3] Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om särskilt förordnande att utöva läkaryrket. Socialstyrelsen (2022). <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2022-3-7789.pdf>

Centralstyrelsen svar:

Rätten till handledare är och har länge varit en hjärtefråga för SYLF och vi delar motionärens bild att samtliga underläkare ska ha rätt till detta. I SYLF:s politik för handledning och instruktion står det att alla läkare, oavsett anställningsform och utbildningsnivå, bör erbjudas en handledare. Det har länge varit lagstadgat för AT- och ST-läkare med en personlig handledare och precis som motionären skriver uppdaterades även föreskrifterna för vikarierande underläkare 2023, där det numera står att de ska ha en handledare som är legitimerad läkare. Således omfattas numera samtliga underläkare av detta krav. Även om vi anser frågan självklar förstår vi att nuvarande skrivning kan lämna utrymme för tolkningar som inte gynnar underläkaren. Vi vill därför försöka påverka Socialstyrelsen att ändra föreskrifterna för vikarierande underläkare så att det står "en namngiven handledare som är legitimerad" i stället för "en handledare som är legitimerad". Styrelsen reviderar årligen samtliga policydokument och vid genomgång av dokumentet för handledning och instruktion uttrycker vi oss nu skarpare och skriver i stället "Alla läkare under utbildning **ska** ha en namngiven handledare". De uppdaterade versionerna är ännu inte publicerade men kommer inom kort upp på hemsidan.

Det är också viktigt att skilja på handledning och instruktion då det förstnämnda avser den namngivna handledare som ska följa och stödja läkarens utveckling, och då är det givetvis viktigt med schemalagd tid för detta. Det är en grundläggande förutsättning för att kunna utvärdera och hjälpa sin adept. Vår rekommendation är att minst en timme avsätts var fjortonde dag. Tidigare har vi skrivit bör i vårt policydokument men även här har vi efter årets revidering valt att uttrycka oss skarpare och skriva att handledning **ska** vara schemalagt, minst en timme var fjortonde dag. Instruktion syftar i stället till stöd och hjälp i den kliniska vardagen och det är ett ansvar som alla sjukvårdsanställda tillsammans bär.

CENTRALSTYRELSEN FÖRESLÅR DÄRFÖR:

- Bifall på att-sats ett och besvarad på att-sats två